

Mediemyndigheten

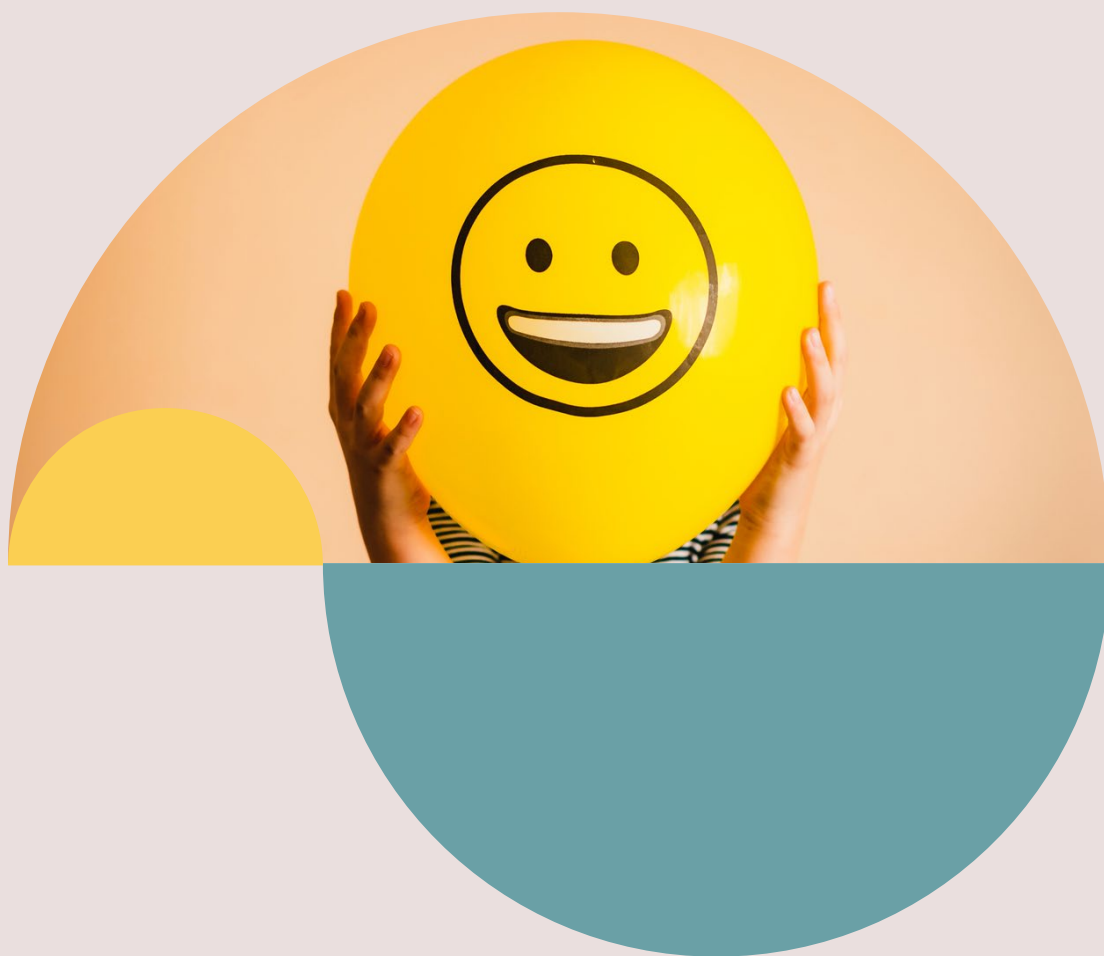
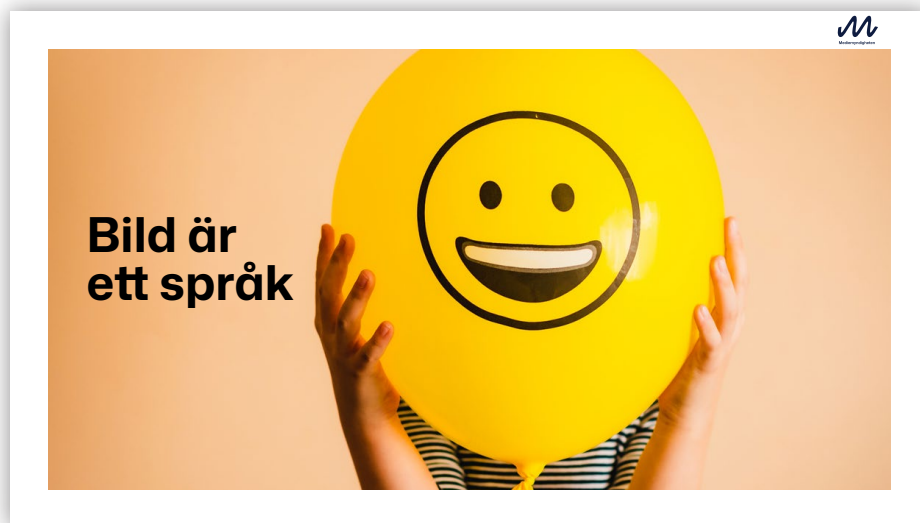

Bild är ett språk

Bild är ett språk

Vi möter bilder överallt – i mobilen, i reklamen och i nyhetsflödet. Vissa bilder är tydliga, andra öppnar upp för tolkning beroende på vem som tittar. I en tid där bilder kan redigeras, vinklas eller skapas av AI, är kunskap om bildspråk viktigare än någonsin.

Bild 1

Bildkälla: iStock.

Text: Bild är ett språk.

Text: Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

Redaktör: Helena Dal.

Omslagsfoto: iStock.

Form: Intellecta.

Utgivare: Mediemyndigheten 2025.

Introduktion

Medie- och informationskunnighet (MIK) omfattar kunskaper som är nödvändiga för att kunna ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd. Att förstå mediernas roll i ett samhälle, kunna analysera och kritiskt värdera information och budskap handlar inte bara om text utan i högsta grad också om bilder. Vi möter bilder överallt, till exempel via reklam, sms, nyheter och sociala medier. Alla bilder vi möter förmedlar något – de kan undervisa och underhålla oss, och väcka våra känslor. Bild är ett språk, vilket gör att vi behöver lära oss bildspråkets grammatik. Vissa bilder har en bestämd betydelse som vi lär in. Exempelvis kan en förenklad bild av en människa fungera som en symbol för toalett och vi förstår budskapet även om vi inte ser en toalett avbildad. Andra bilder är tvetydiga och kan öppna upp för olika tolkningar beroende på vår förståelse och våra erfarenheter, eller i vilket sammanhang vi möter bilden. En bild talar inte alltid sanning. Genom bildperspektiv, beskärning och efterbehandling kan vi lätt luras av de bilder vi ser som ordlöst påstår något som inte stämmer.

Digitaliseringen har gjort att vi alla kan skapa, omforma och sprida digitala bilder på internet. Det kan göra det svårt att förstå vem som är den ursprungliga avsändaren och vad hen har för syfte med bilden. Generativ AI kan skapa bilder av händelser som aldrig inträffat, vilket gör det ännu viktigare att vi granskar och ifrågasätter de bilder vi ser. Genom att lära eleverna bildspråkets grammatik ger vi dem centrala och avgörande färdigheter som behövs för att hantera samtidens visuella kommunikation och massiva bildflöden.

Bildpresentationen innehåller följande delar:

1. Bildsymboler i vår vardag
2. Bilder berättar utan att använda ord
3. Med en text kan bildens betydelse förändras
4. En bild ljugar aldrig... eller?
5. Var vi möter bilden har betydelse

Vi rekommenderar att ni först talar om bilderna i bildpresentationen på en *denotativ* nivå, det vill säga ni konstaterar tillsammans **vad** det är ni ser på bilden såsom människor, föremål, miljöer med mera. Detta görs utan att lägga till några åsikter eller tolkningar. Därefter talar ni om bilden på en *konnotativ* nivå, det vill säga **hur** ni tolkar bilden utifrån de gemensamma referensramar som kulturella och subkulturella tillhörigheter ger er.

Tips! Vill ni fördjupa er ytterligare i bildspråk så finns även materialet *Vår visuella kultur – hur bilder visar, förvanskar och förför*.

Materialet består av:

- En bildpresentation
- Lärarmanus
- Praktiska uppgifter:
 - Semiotisk bildanalys
 - Vinkla ett bildbudskap – bilden av skolan

Detta lärarmanus är tänkt att fungera som ett stöd till dig som lärare. Det innehåller beskrivningar av bilderna som visas i bildpresentationen, fakta kring samma bilder och frågor som du kan diskutera med din klass.

Målgrupp

Materialet riktar sig till elever i grundskolan från årskurs 7 och gymnasiet.

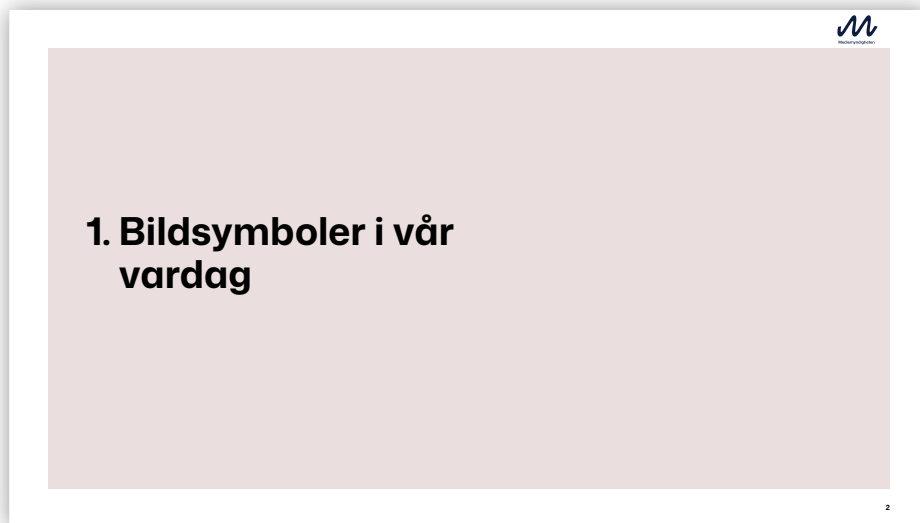
Tidsåtgång

Bildpresentationen, tillsammans med de praktiska uppgifterna, tar cirka två lektionstimmar. Du som lärare är naturligtvis fri att välja ut delar av materialet utifrån vad som passar dina klasser och den tid ni har till förfogande.

Syfte

Syftet med materialet är att ge kunskaper om hur vi avkodar och tolkar bilder i vår vardag. Genom att träna på bildspråkets grammatik kan vi bli bättre på att analysera och kritiskt granska det vi ser i det massiva bildflödet som präglar samtidens visuella kommunikation.

Bild 2

Text: Bildsymboler i vår vardag.

Kommentar: Varje dag stöter vi på bildsymboler i en mängd olika sammanhang. Oftast behöver vi inte ens tänka på vad symbolerna betyder utan vi avkodar dem per automatik.

Bild 3

Bildkälla: Pixabay.

Diskutera: Denna bild stöter vi ofta på, vad betyder den? Hur har ni lärt er vad den betyder?

Kommentar: Symbol för dam- och herrtoalett. Lägg märke till att det inte finns något i bilden som symboliserar en toalett, ändå vet de flesta av oss att det är toalett som bilden betyder.

Bild 4

Vi avkodar och tolkar bilder dagligen. Detta sker oftast automatiskt och är inget vi reflekterar över.

Man kan säga att vi läser bilder.

4

Text: Vi avkodar och tolkar bilder dagligen. Detta sker oftast automatiskt och är inget vi reflekterar över. Man kan säga att vi läser bilder.

Bild 5

5

Bildkälla: Pixabay .

Kommentar: Här har vi ett exempel på en bild som på ett förenklat sätt avbildar en människa som tar ett steg. "Grön gubbe" betyder att du nu kan gå över gatan. Färgen grön har fått en symbolisk betydelse i trafiksammanhang i vårt samhälle. Vi lär oss från att vi är små att grön betyder gå/kör och röd betyder stanna.

Bild 6

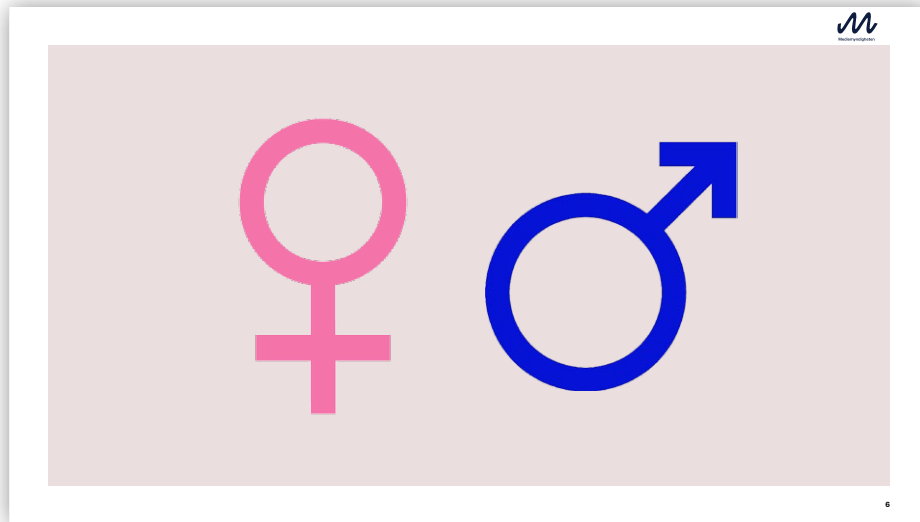

Illustration: Elin Jönsson/Elisabet Jonsved.

Diskutera: Vad är detta för tecken? Hur har ni lärt er vad de betyder?

Kommentar: Dessa bilder symboliserar manligt och kvinnligt men efterliknar inte skepnaden av människor (jämför med toalettsymbolerna) utan de har en högre grad av abstraktion. Att vi förstår dessa bilder beror på att vi lärt oss vad de betyder. Om vi inte lärt oss vad dessa symboler betyder är det svårt att gissa sig till deras betydelse eftersom de inte liknar något som vi kan se i den fysiska världen. Färgerna är också kulturellt kodade (rosa = kvinna/flicka, blå = man/pojke).

Bild 7

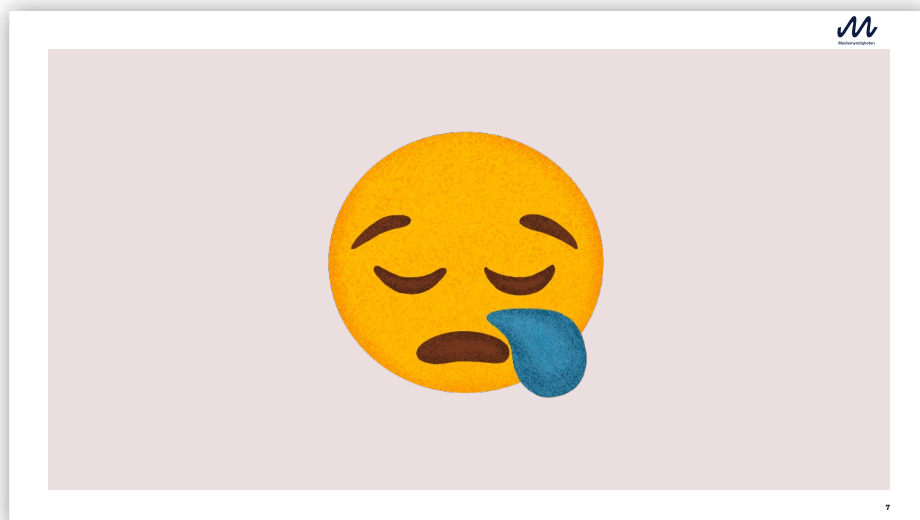

Illustration: Elin Jönsson/Elisabet Jonsved.

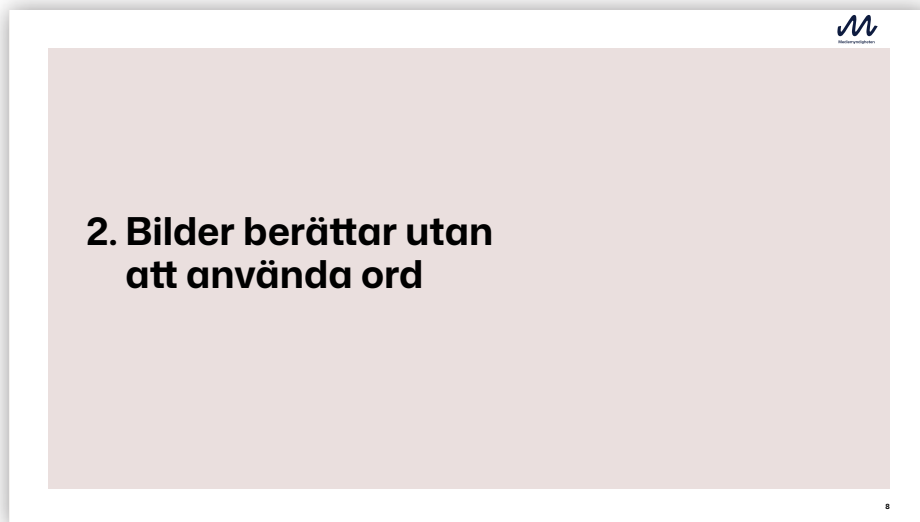
Diskutera: Tänk att du får ett meddelande med endast den här symbolen från en vän. Vad säger din vän med denna bild? Vad betyder bilden?

Vad är det med bildens utseende som gör att ni tolkar den på det sättet?
Tolkar ni den likadant, eller går meningarna isär i klassen?

Mångtydiga emojis: En emoji är ett ideogram som används för att uttrycka känslor eller förstärka skriven text med visuella element. Diskutera om ni kan komma på emojis som går att tolka på skilda sätt? Finns det emojis som du och dina kompisar skickar till varandra där ni kommit överens om en egen betydelse (jämför med språklig jargong)?

Kommentar: I manga- och animeserier är det vanligt att karaktärer avbildas med en bubbla som kommer ut ur näsan när de sover. Denna näsbubbla symboliserar att personen är trött eller befinner sig i djup sömn. I västvärlden avbildas ofta sovande seriefigurer med flera zzz bredvid munnen. Bildsymbolers betydelser kan skilja sig åt mellan olika länder och kulturer. Har du inga förkunskaper om manga och anime kanske du tolkar emoji:n på ett helt annat sätt.

Bild 8

Text: Bilder berättar utan att använda ord.

Kommentar: När vi läser bilder rör sig ögat på ett helt annat sätt än när vi läser text. Ögat vandrar runt i bilden och identifierar olika färger, former, linjer och ytor med mera. Av det ögat identifierar gör hjärnan en tolkning för att därefter lägga ihop alla bildens element och skapa en betydelse av det vi ser. Detta går oftast så fort att vi inte tänker på det.

Bild 9

Ett textbudskap

– Det du säger kan göra lika ont som fysiskt våld.

9

Text: Ett textbudskap: Det du säger kan göra lika ont som fysiskt våld.

Kommentar: Vi kan berätta något med ord, ett textbudskap kan se ut så här.

Bild 10

Ett bildbudskap

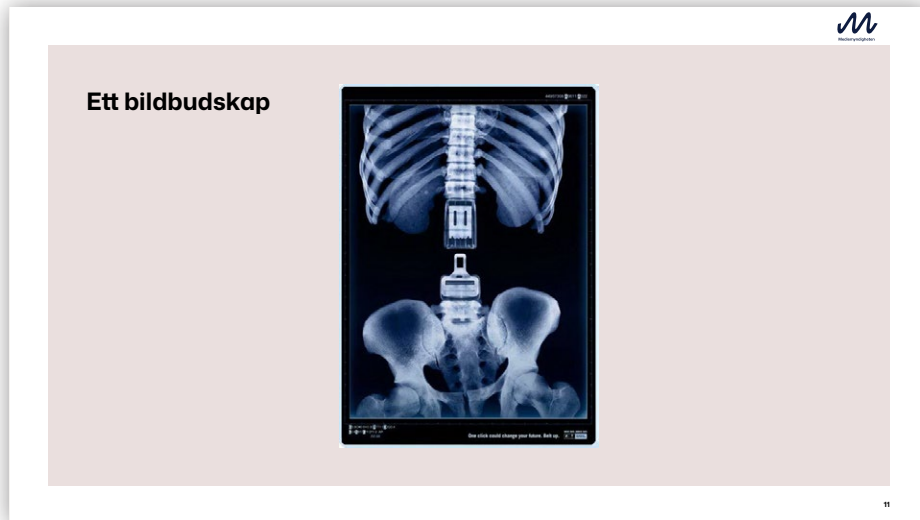
10

Bildkälla: Aware helpline, Singapore. Bilden ingick i en kampanj för att upplysa om mäns våld mot kvinnor. Den publicerades maj 2008.

Diskutera: Vilket av de två budskapen (text eller bild) tycker ni är mest effektivt? Vilket av de två budskapen får dig att känna mest?

Kommentar: Så här kan det se ut om samma budskap berättas med bild. På bilden ser vi en man som öppnat munnen i ett vrål. Ut ur hans mun kommer en knytnäve som träffar en kvinna hårt i ansiktet, hennes ansikte förvrids i en grimas som visar att hon får ont.

Bild 11

Bildkälla: Road safety commission, government of Western Australia. Bilden var en del i en kampanj för att använda bilbälte.

Diskutera: Vad ser ni på denna bild? Vad tror ni att bildens upphovsperson vill förmedla?

Försök få eleverna att räkna upp allt de ser på bilden utan att göra en tolkning. En röntgenbild av ett skelett, närmare bestämt bäckenbenet upp till bröstkorgen. Ryggraden har gått av vid bäckenbenet. Brottet ser ut som knäppet på ett säkerhetsbälte. Tolka sedan bilden tillsammans.

Kommentar: Röntgenbild + ryggrad + bilbälte. Vi läser ihop olika bildelement för att skapa betydelse. Ibland kan det vara lätt att förstå en bild, ibland är det svårare.

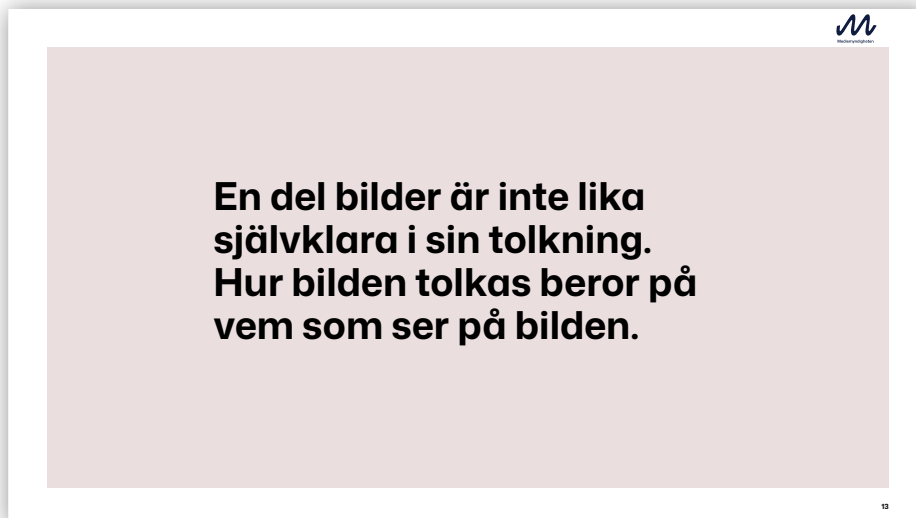
Bild 12

Text: Ett textbudskap: Använd bilbälte, annars kan du skada dig svårt.

Diskutera: Så här kan det se ut om samma budskap formuleras med ord. Vilken av de två versionerna av budskapet skulle du lyssna mest på? Varför då?

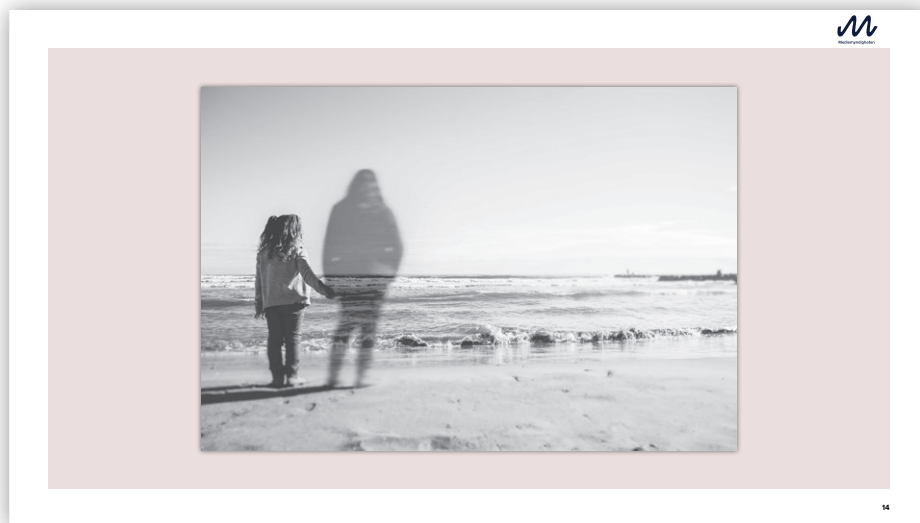
Bild 13

Text: En del bilder är inte lika självklara i sin tolkning. Hur bilden tolkas beror på vem som ser på bilden.

Till dig som lärare: Följande två bilder är mer öppna för olika tolkningar. Välj en eller diskutera båda två. Börja alltid med att beskriva vad ni ser, innan ni diskuterar hur ni tolkar bilden. Detta är mycket viktigt även om det kan tyckas självklart vad bilden föreställer. Det är nämligen inte helt säkert att vi alltid ser samma saker i en bild. Det är också viktigt att göra analysen i två steg för att öka förståelsen för samspelet mellan vårt seende och vår tolkning. Var noga med att understryka att det inte finns något rätt eller fel, varje elevs tolkning är precis lika betydelsefull.

Bild 14

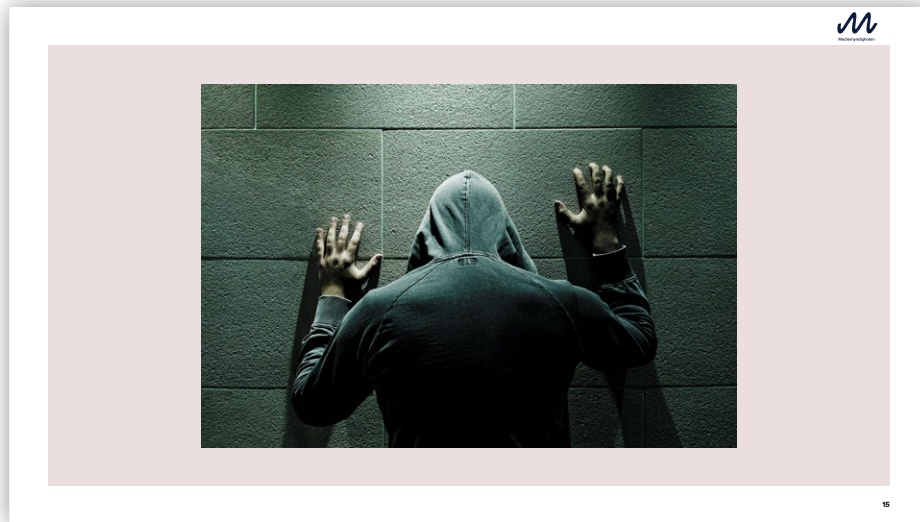
Bildkälla: Shutterstock.

Gör en bildanalys tillsammans:

- **Denotativ nivå:** Vad ser ni på denna bild? Vad är det för miljö? Människor? Vad gör de? Vilka färger ser ni? Vad är det för ljus? Hur är bilden komponerad?
- **Konnotativ nivå:** Bildtolkning. Vilka är personerna? Hur känner de varandra? Varför är den ena personen genomskinlig? Varför står de på en strand och blickar ut mot vatten? Vad tänker de på? Vad tror ni avsändaren vill förmedla med bilden? Har det någon betydelse för tolkningen att bilden är svartvit? Vilken känsla framkallar bilden hos er?

Kommentar: Vi ser två personer i helbild, de står med ryggen emot kameran. Personerna står på en strand och håller varandra i hand. Det ser ut som ett barn och en vuxen. Den vuxna är något suddig och genomskinlig. Bilden är svartvit.

Bild 15

Bildkälla: Shutterstock.

Gör en bildanalys tillsammans:

- **Denotativ nivå:** Vad ser ni på denna bild? Vad är det för miljö? Människor? Vad gör de? Vilka färger ser ni? Hur är ljussättningen? Hur är bilden komponerad?
- **Konnotativ nivå:** Bildtolkning. Vem är personen? Varför har personen luvan uppdragen? Varför står hen mot en vägg? Hur mår hen? Vad tror ni avsändaren vill förmedla med bilden? Kopplar ni bilden till något speciellt könsuttryck? Varför då? Spelar könsuttrycket någon roll för tolkningen? Vilken känsla framkallar bilden hos er?

Kommentar: Vi ser en person i halvbild. Personen håller sina händer mot en stenvägg. Hen har en luva uppdragen över huvudet. Färgerna är mörka och ljuset är dramatiskt. Det finns en ljuskälla ovanför personen som skiner svagt ner på hen. Personen har huvudet lätt böjt framåt.

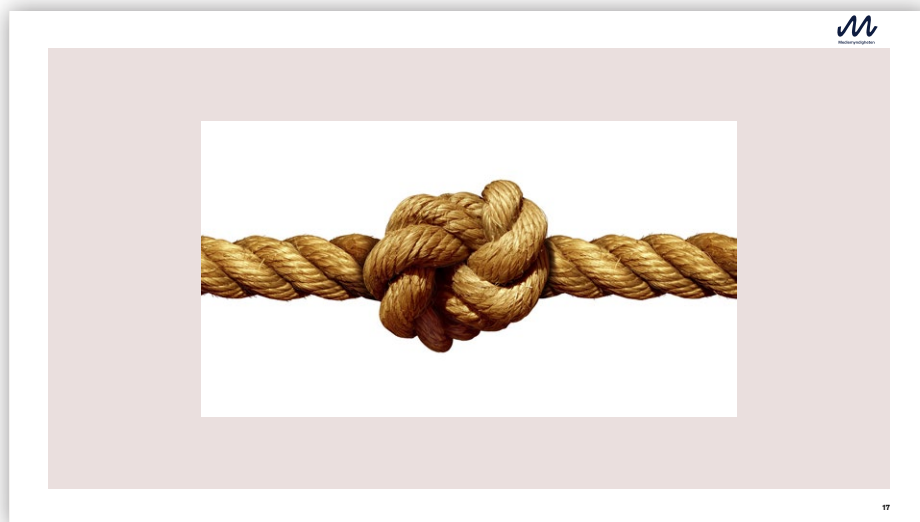
Bild 16

Text: Med en text kan bildens betydelse förändras.

Kommentar: En text kan göra så att vi tolkar en bild på ett nytt eller på ett annat sätt. Texten styr våra associationer åt ett visst håll.

Bild 17

Bildkälla: Shutterstock.

Diskutera: Vad ser ni på bilden?

Bild 18

Bildkälla: Shutterstock.

Diskutera: Hur tolkar ni bilden när texten kom till? Vad blir repet och knuten en symbol för?

Kommentar: Knuten blir en metafor för hur det kan kännas när man har ont i magen. Metafor är ett sätt att uttrycka sig som innebär att man använder ett bildligt uttryck för att säga något.

Bild 19

Bildkälla: A Non smoking generation. Bilden publicerades i en kampanj 1994.

Diskutera: Hur tolkar ni bilden tillsammans med texten? Vad blir kyrkogården en symbol för? Vad är det texten tillför? Hur hade ni tolkat bilden utan texten?

Kommentar: Här ser vi en kyrkogård: gravstenar och kors i silhuett mot himlen. Med texten *Welcome to Marlboro Country* skapas föreställningen av hur alla som röker Marlboro hamnar på kyrkogården. Rökning dödar.

Bild 20

Bildkälla: Shutterstock.

Diskutera: Gör en snabb bildanalys tillsammans. Vad ser ni på bilden? Vad står i texten? Vad är bildmontaget budskap? Vad är det som gör att ni tolkar budskapet så? Vad kallas ibland denna typ av bildmontage? Var brukar ni möta dem? Kan ni hitta på egna variationer genom att byta ut texten?

Kommentar: Bildmontaget är ett meme. Meme är ett svårfångat begrepp men kan beskrivas som en idé, bild, ett videoklipp, en GIF eller en låt som sprids, omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap. I detta sammanhang syftar gemenskap på en subkulturell grupp eller en informell samling individer som förenas genom att skapa och sprida en viss typ av meme. Olika skapare bidrar med sina egna varianter och tolkningar, som sedan sprids vidare från person till person och utvecklar memet ytterligare. Många memes tar form likt detta exempel – bild och text i samspel. Bilden fungerar som en metafor som texten förstärker, förändrar eller förskjuter.

Detta specifika meme kallas Distracted Boyfriend, även känt som Man Looking at Other Woman.¹ Fotografiet föreställer en man som tittar uppskattande på en förbipasserande kvinna, medan hans partner ser på honom med ett ogillande uttryck. Olika avsändare på Internet lägger till egna texter på bilden och bidrar därmed till nya tolkningar. I detta specifika exempel skulle en person kunna skapa eller dela bildmontaget som en kommentar till sina egna matvanor; det vill säga känslan av att välja/serveras en sallad när man egentligen vill ha pizza. Memets budskap, i sina olika textvariationer, skulle kunna tolkas som en version av ordspråket "gräset är grönnare på andra sidan".

Trots att många avsändare på Internet har delat bildmontage där fotografiet ingår, har ingen rätt att använda det utan att först köpa bilden och få upphovsrätt. Originalbilden är fotograferad av Antonio Guillem (2015).² Fotot är arrangerat och ursprungligen skapat med syfte att på ett lekfullt sätt gestalta

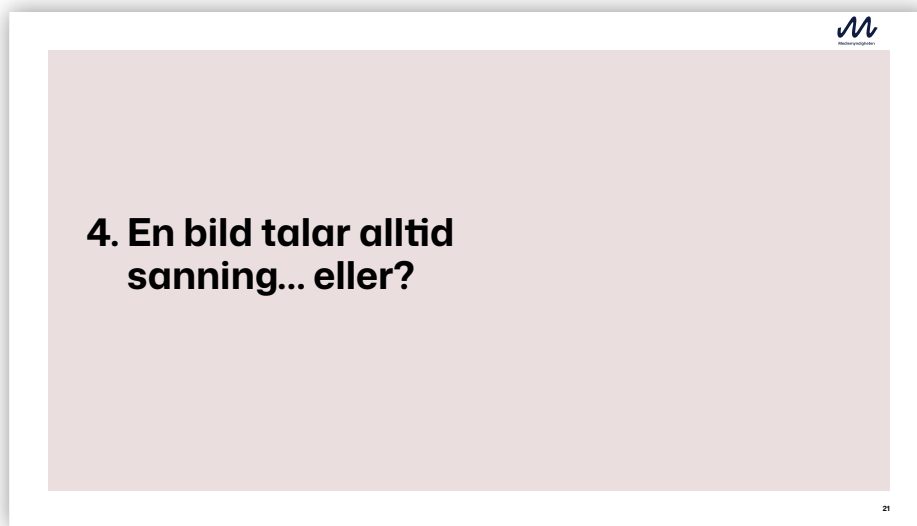
1) [Distracted Boyfriend | Know Your Meme](#)

2) Originalbilden är fotograferad av Antonio Guillem (2015) och är ett bidrag till bildbanken Shutterstock, [Distracted boyfriend - Wikipedia](#)

otrohet. I detta fall har Mediemyndigheten köpt rättigheter till bilden via Shutterstock och lagt på text i pedagogiskt syfte.

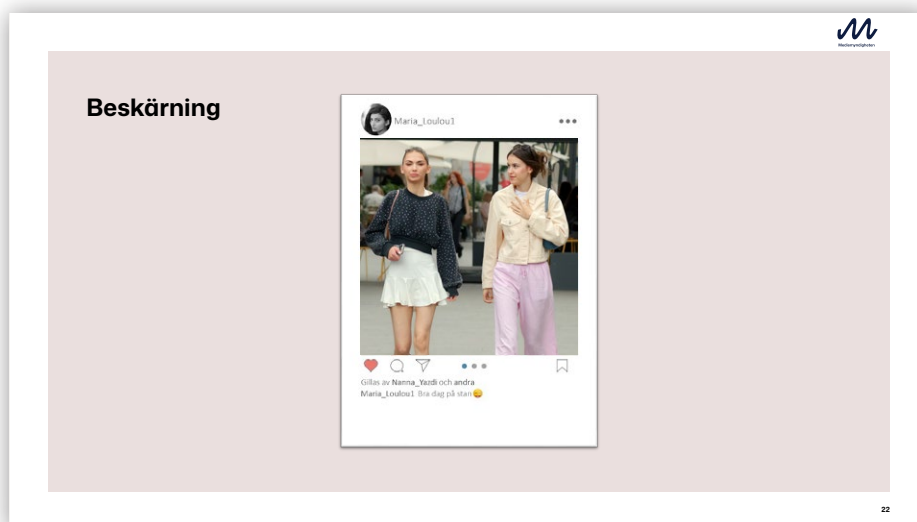
Tips! I materialen *Meme – mellan skratt och allvar* samt *Tvetydliga budskap – meme och bildsymboler* får eleverna fördjupa sig i fenomenet meme och hur komplexa och problematiska budskap kan dölja sig i en humoristisk bild.

Bild 21

Text: En bild talar alltid sanning... eller?

Bild 22

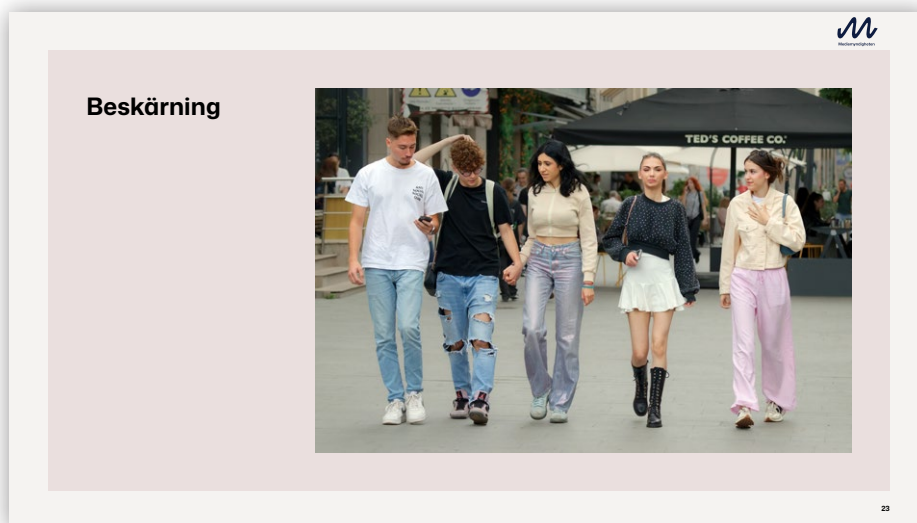
Bildkälla: Bilden är ett montage där både bildramen och fotografiet är från bildbanken Pixabay. Montaget är skapat för detta sammanhang av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

Diskutera: Vad ser ni på bilden? Vad kan bildramen avslöja om publiceringen?

Vem verkar ha publicerat den? Vad står det i bildtexten? Vad tror ni den påhitade avsändaren Maria_Loulou1 vill berätta med sitt inlägg?

Kommentar: Bilden är ett fotografi som visar två personer i halvbild. De befinner sig utomhus i en stadsmiljö. Den ena personen håller en hand över bröstet och tittar på den andra. Fotografiet har en ram likt ett inlägg på plattformen Instagram. Den fiktiva avsändaren heter Maria_Loulou1 och bildtexten lyder "Bra dag på stan" följt av en emoji.

Bild 23

Bildkälla: Pixabay. Montaget är skapat för detta sammanhang av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

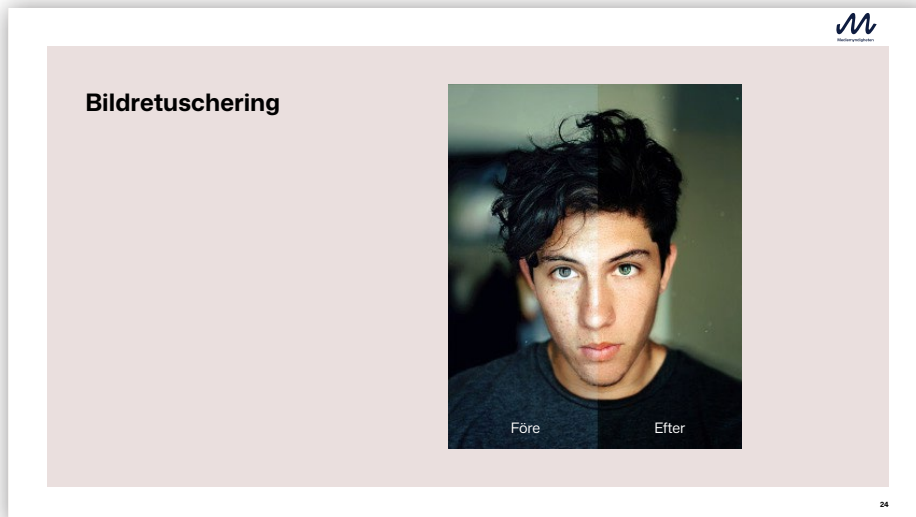
Diskutera: Förändras er tolkning av bilden när ni ser bilden i sin helhet? Vilka skäl skulle avsändaren kunna ha för att inte visa alla fem personerna? Är den beskurna bilden som avsändaren publicerar sann eller en lögn? Argumentera för och emot. Kan ni komma på någon situation där det skulle kunna bli problematiskt när en avsändare beskär sitt fotografi?

Kommentar: Här ser vi fotografiet i sin helhet. Exemplet är tänkt att visa hur en avsändare kan beskära bilden innan den publiceras på sociala medier. De två personerna var i sällskap med tre andra när fotografiet togs. Beskrining av en bild kan göras i fotoögonblicket genom att rikta kameran åt ett visst håll och därmed utelämna vissa delar av motivet. Beskrining kan också göras efteråt i ett bildbehandlingsprogram eller direkt i en applikation för sociala medier.

Det finns publicitetsregler som fungerar som riktlinjer för att en bildjournalist aldrig ska vilseleda läsarna.³ På sociala medier finns inte samma policies.

3) [Publicitetsregler | Journalistförbundet](#)

Bild 24

Bildkälla: Originalbilden är från Pixabay. Retuscheringen är gjord i Adobe Photoshop av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved. Bilden är skapad för detta sammanhang.

Diskutera: Vad har korrigerats på denna bild? Har ni mött bilder som retuscherats på något liknande sätt? I vilka sammanhang? Hur mycket får man förändra och förbättra en bild innan man ljuger? Finns det en gräns och vart går den? Kan ni komma på någon situation där det skulle kunna bli problematiskt att en avsändare retuscherar sitt fotografi på detta sätt? Hur tror ni att vi påverkas av att möta bilder där utseenden retuscherats?

Kommentar: Här ser vi en bild som bearbetats i en mjukvara för bildredigering. Bilden visar ett ansikte där färgerna korrigerats och huden slätats ut. Bildretuschering är processen där man förändrar, förbättrar eller manipulerar digitala och analoga bilder. Det kan innebära att rätta till saker man tycker är fel i bilden, förbättra bildkvaliteten, eller lägga till och ta bort bildelement. Några vanliga sätt att retuschera en bild är:

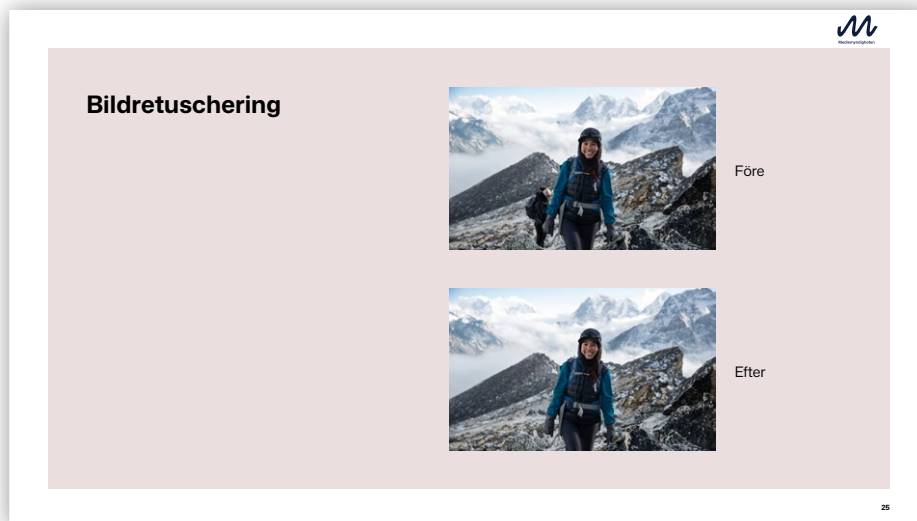
- **Färger och kontrast:** Ändra ljusstyrka, bildkontrast, färgmättnad, färgton eller vitbalans.
- **Ta bort fläckar och defekter:** Ta bort oönskade element som damm, ljusreflexer och fläckar. Släta ut hud och ta bort "skavanker".
- **Förbättra skärpan:** Öka klarheten och detaljrikedomen i bilder. Styra uppmärksamheten mot ett visst parti i bilden.
- **Byt ut eller ändra bakgrund:** Byta ut bakgrunden helt eller ta bort valda delar.
- **Objektmanipulation:** Lägga till, flytta eller ta bort icke-föremål i bilden

Det är vanligt att mjukvaror i sociala applikationer erbjuder färdiga filter som förbättrar färger och ljus åt oss. Integrerade AI-verktyg kan med några snabba klick jämna ut hud, ta bort skavanker och minska eller förstora kroppsdelar. Barn och unga möts ofta av retuscherade kroppar i sociala medier, något som forskning visar kan ha en negativ påverkan på deras psykiska hälsa.⁴ En effekt kan bli att vår självbild påverkas negativt om vi ständigt möter bilder i våra flöden som är retuscherade för att uppfylla olika skönhetsideal.⁵

4) Forskning visar på att det finns ett samband mellan användning av digitala medier och psykiska besvär. Tiden som barn och unga ägnar åt sociala medier som visar skönhets- och kroppsideal samvarierar med en negativ kroppsuppfattning. Sambandet syns även i longitudinella studier, men är då svagare. Både pojkar och flickor påverkas av kroppsideal på sociala medier men destruktiva kroppsideal om skönhet och smalhet påverkar främst flickor och unga kvinnor negativt medan pojkar påverkas mer av fitness-relaterat innehåll. [Forskningssammanställning om digital medieanvändning och psykisk, fysisk och sexuell hälsa samt levnadsvanor bland barn och unga](#)

5) [Kan skönhetsidealen på nätet vara skadliga? – Mediemyndigheten](#)

Bild 25

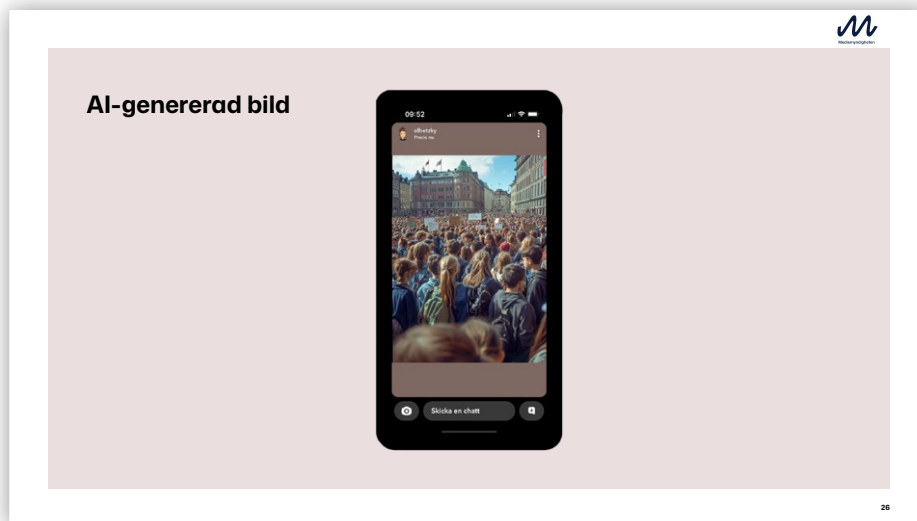
Bildkälla: Originalbilden är från Pixabay. Retuscheringen är gjord i Adobe Photoshop av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved. Bilderna är skapade för detta sammanhang.

Diskutera: Vad har korrigerats på dessa bilder? Har ni mött bilder som retuscherats på något liknande sätt? I vilka sammanhang? Hur mycket får man förändra och förbättra en bild innan man ljuger? Finns det en gräns och vart går den? Kan ni komma på någon situation där det skulle kunna bli mycket problematiskt att en avsändare retuscherar sitt fotografi likt detta?

Kommentar: Här ser vi två varianter av samma bild som bearbetats i en mjukvara för bildredigering. Bilderna visar en person som står på en bergstopp. På enda bilden syns en person i bakgrunden, på andra bilden är person bortretuscherad.

AI-verktyg gör det snabbt och enkelt att förändra en bild, utan krav på särskilda kunskaper i retuschering. Många sociala medieplattformar har integrerade AI-funktioner som låter användare redigera bilder med några få knapptryck, till exempel genom att ta bort föremål eller byta bakgrund. Även små ingrepp i en bild kan skapa en stor förändring i hur vi förstår och tolkar en bild. Att bildretuschering är så enkelt och lättillgängligt idag medför stora utmaningar för vårt kritiska tänkande och vår källkritiska förmåga.

Bild 26

Bildkälla: Bild på folkhav genererad med hjälp av AI-verktyget Midjourney. Bilden är skapad för detta sammanhang av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

Prompten till denna bild lyder: a photograph of pupils on a demonstration, big crowd, colour, 2024, Stockholm city.

Diskutera: Har ni stött på AI-genererade bilder i era sociala medier? I vilka situationer skulle en AI-genererad bild kunna användas för att ljuga? Hur kan vi avgöra om bilden är AI-genererad eller om det är ett fotografi? Om det inte går att se skillnad, hur ska vi då tänka när vi möter bilder som ser ut som fotografier på exempelvis sociala medier?

Kommentar: Det här är en AI-genererad bild. Genom att skriva en textinstruktion (prompt) kan ett AI-verktyg skapa en bild som kan ha en förvillande likhet med ett fotografi. Denna bild föreställer en stor mängd ungdomar som samlats i Stockholms innerstad. Bilden har en ram som gör att den ser ut att vara publicerad på plattformen Snapchat. För många människor är det fotografiska uttrycket fortfarande kopplat till något som har ägt rum, men AI-genererade bilder som ser ut som fotografier är inte "verkligare" än en blyertsteckning. Promptografier är ett begrepp som kan användas på AI-genererade bilder med fotografiskt uttryck för att särskilja dem från fotografier som är fotograferade med en kamera.

Tips! I materialet AI-bilder och fotografiets sanningsanspråk får eleverna fördjupa sig i källkritiska diskussioner om promptografier och fotografier.

Bild 27

5. Var vi möter en bild har betydelse för hur vi tolkar den

27

Kommentar: Bilden i följande exempel har ni sett tidigare i presentationen och kanske även tolkat tillsammans. I följande fyra exempel har bilden kontextualiserats, det vill säga vi möter den i fyra olika sammanhang. Var vi möter en bild har betydelse för hur vi tolkar bilden.

Bild 28

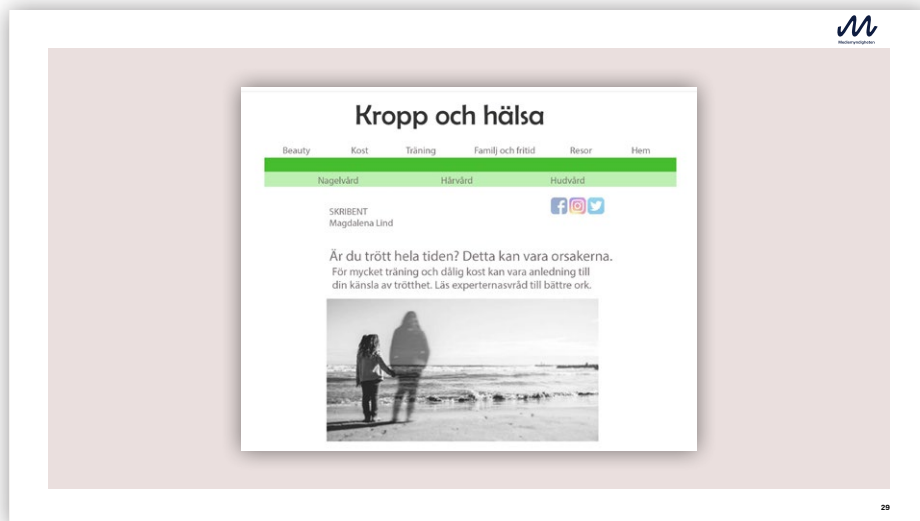
28

Bildkälla: Shutterstock. Textmontage av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved. Bilden är skapad för detta sammanhang.

Diskutera: Hur tolkar ni bilden i det här sammanhanget? Vad tror ni har hänt? Hur ser vi det i bilden?

Kommentar: Här ser vi bilden av de två personerna på stranden som en löpsedel av den (fiktiva) dagstidningen Morgonbladet. Texten lyder: Extra. Tragedin.

Bild 29

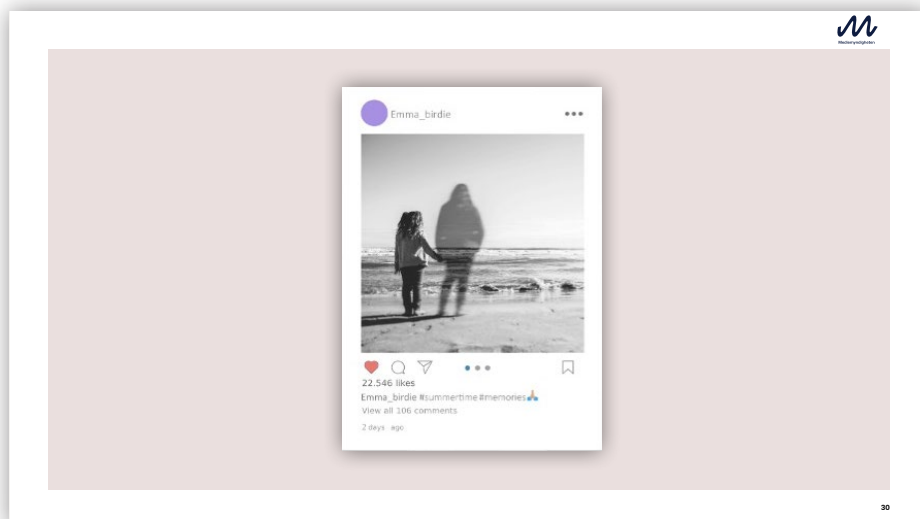

Bildkälla: Shutterstock. Textmontage av Elisabet Jonsved och Elin Jönsson. Bilden är skapad för detta sammanhang.

Diskutera: Hur tolkar ni bilden i det här sammanhanget? Varför är den ena personen suddig? Vad kan det betyda i samband med en blogg för hälsa och livsstil?

Kommentar: Här ser vi bilden av de två personerna på stranden i samband med en (fiktiv) blogg för hälsa och livsstil.

Bild 30

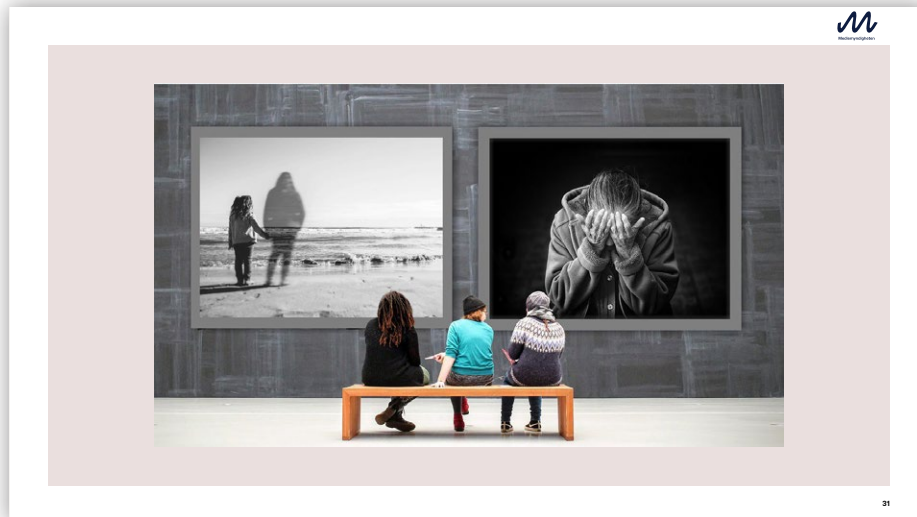

Bildkällor: Shutterstock och Pixabay. Montage av Elisabet Jonsved och Elin Jönsson. Bilden är skapad för detta sammanhang.

Diskutera: Hur tolkar ni bilden i det här sammanhanget? Vilken känsla väcker bilden i detta sammanhang?

Kommentar: Här ser vi bilden av de två personerna på stranden som ett (fiktivt) inlägg på sociala medier. Texten lyder: #summertime #memories, vi ser även en emoji med två händer som möts handflata mot handflata.

Bild 31

Bildkällor: Shutterstock och Pixabay. Montage av Elisabet Jonsved och Elin Jönsson. Bilden är skapad för detta sammanhang.

Diskutera: I vilket sammanhang befinner sig bilden? Hur tolkar ni bilden i det här sammanhanget? Händer det något annat med bilden när den hamnar i detta sammanhang i jämförelse med övriga exempel? Vad skulle den fiktiva utställningen som fotografiet ingår i kunna ha för tema?

Kommentar: Här ser vi bilden av de två personerna på stranden upphängd som en tavla, bredvid en annan inramad svartvit bild. Framför de två bilderna på väggen sitter det tre personer på en bänk och tittar på dem. Situationen skulle kunna tolkas som ett besök på en konsthall.

Bild 32

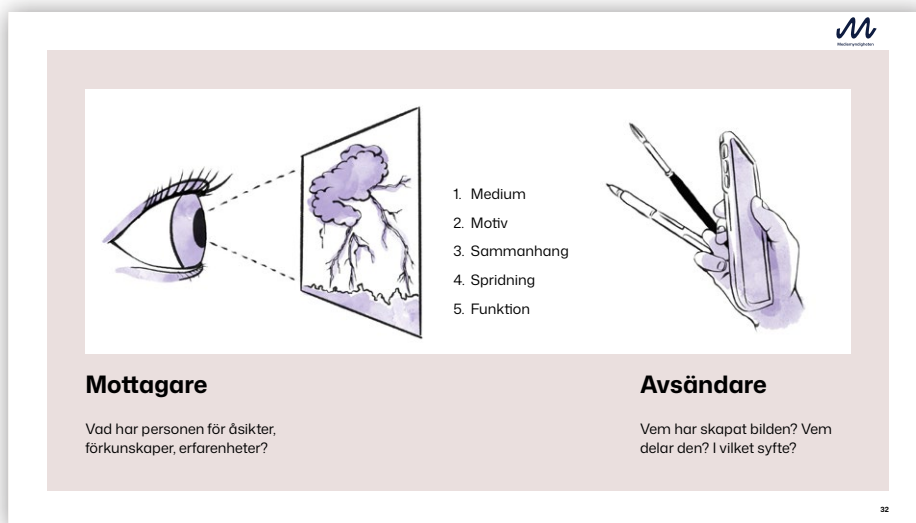

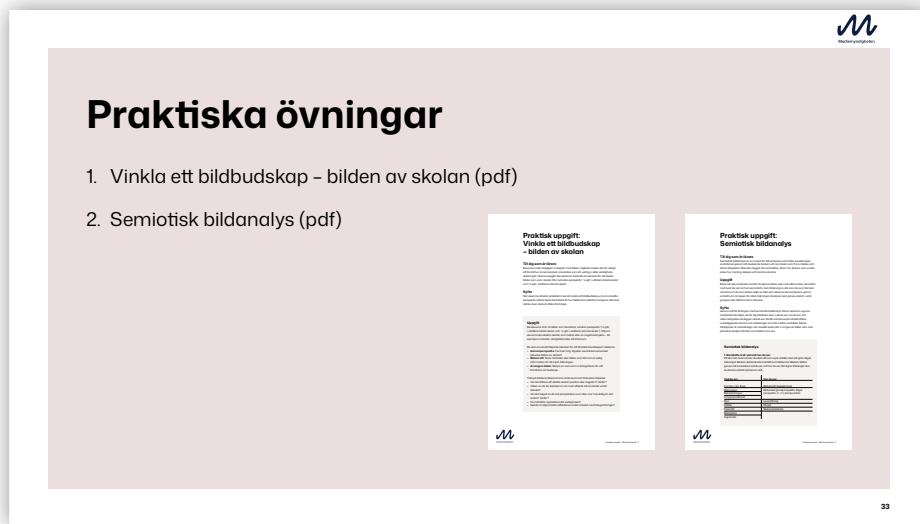
Illustration: Elin Jönsson och Elisabet.

Kommentar: Denna illustration sammanfattar de faktorer som påverkar hur en bild tolkas. Bildens mening och funktion är inte fastställda i själva bilden utan formas av hur den betraktas. Ofta drar vi blixtnabbt våra slutsatser kring en bilds betydelse, trots att det är en komplex process där faktorer som avsändare, medium, motiv, sammanhang, spridning och funktion påverkar vår tolkning.

- **Mottagare:** Vår blick är aldrig neutral utan den påverkas av vår förkunskap och våra erfarenheter. Vår blick påverkas också av den kulturella bakgrund vi har, vår sociala tillhörighet och faktorer som kön och ålder. Tidigare bilder vi har sett påverkar också hur vi tolkar nya bilder.
- **Avsändare:** En reklambyrå, en vän på sociala medier, en konstnär eller en politisk organisation har olika avsikter med varför de skapar och delar bilder. På internet kan avsändaren vara anonym, vilket gör det svårare att avgöra vad syftet med bilden är. Dessutom kan en bild delas vidare i nya sammanhang, där den får en helt annan betydelse än vad den ursprungliga skaparen avsåg. Med AI-genererade bilder blir avsändarens roll ännu mer komplex eftersom det inte längre är givet att en människa ensam är skapare eller avsändare av en bild.
- **Medium:** Olika medium och bildtekniker gör att vi drar olika slutsatser. En akvarellmålning kanske vi kopplar till konst och fantasi, medan ett fotografi ofta upplevs som ett vittnesmål eller bevis. En AI-genererad bild kanske vi tolkar som ett fotografi, men bilden har i själva verket mer gemensamt med en oljemålning eller en akvarell.
- **Motiv:** Det vi ser i bilden och hur det är avbildat. Det kan tyckas självklart vad bilden föreställer, men det är inte helt säkert att vi alltid ser samma saker i en bild.
- **Sammanhang och spridning:** Var vi möter en bild har stor betydelse för hur vi tolkar den. En bild i en nyhetsartikel, i ett fotoalbum, på en konsthall eller som reklamaffisch vid en busshållplats skapar olika förväntningar och påverkar vår tolkning. När en bild sprids på internet kan den förändras och förlora sin ursprungliga betydelse. I sociala mediers bildflöden, styrda av algoritmer, kan en bild hamna i ett helt nytt sammanhang, vilket i sin tur kan förändra hur den tolkas.

- **Funktion:** Bildens roll och syfte i ett visst sammanhang. Det vill säga vad försöker bilden åstadkomma (argumentera, underhålla, provocera, bevisa med mera)? En bilds funktion kan förändras för varje gång bilden publiceras. Samma bild kan användas för att visa på någonting upprörande såväl som någonting positivt, genom att bilden exempelvis kombineras med olika textbudskap.

Bild 33

Praktiska övningar

1. Vinkla ett bildbudskap – bilden av skolan (pdf)
2. Semiotisk bildanalys (pdf)

The slide contains two thumbnail images of task sheets. The left thumbnail is titled 'Praktisk uppgift: Vinkla ett bildbudskap – bilden av skolan' and the right thumbnail is titled 'Praktisk uppgift: Semiotisk bildanalys'. Both thumbnails show text and a small image of a school building.

Kommentar: Två olika praktiska uppgifter. Läs mer om uppgifterna i respektive pdf.

- Semiotisk bildanalys: eleverna ska samtala om bilder.
- Vinkla ett bildbudskap – bilden av skolan: eleverna ska skapa egna bilder.